

بررسی سنگ قبرهای قدیمی برخی گورستانهای آمریکای شمالی

مترجم: جعفر راثی تهرانی

jafarrasi@gmail.com

مشاهده سنگ قبرهای جدید از این نظر بسیار جالب است که نسبت به چندین سال قبل چقدر تغییر یافته‌اند. امروزه مردم آمریکا ترجیح می‌دهند تصاویری از قبیل قطار، هواپیما، اتومبیل و حیوانات خانگی روی سنگ قبرشان باشد. در حالیکه در سالیان قبل بیشتر توجه به جهان باقی و تأکید بر ناپایداری حیات دنیوی و استفاده از تصاویر فرشتگان، یادآوری مرگ، نمادهای مذهبی و بود، به نظر می‌آید که مردم امروز بر زندگی این جهانی و چیزهای مورد علاقه‌شان تأکید و توجه بیشتری دارند.

برای مشاهده سنگ قبرهای جالب قدیمی به سراغ دو گورستان در آمریکا می‌رویم: نخستین گورستان اُزارکس (Ozarks) نام دارد که در ایالت آرکانزاس (Arkansas) واقع در نواحی مرکزی آمریکا واقع شده است.

در این گورستان خانه‌هایی به سبک دوران ویکتوریایی (۱۸۵۰-۱۹۰۰) روی هر قبر ساخته شده است که از جنس فلز روی بوده و سعی کرده‌اند شبیه سنگ به نظر بیاید. بعضی از خانه‌ها حتی دری دارند که باز و بسته می‌شود. همچنین در داخل این خانه‌ها مجسمه‌های سنگی شبیه انسان دیده می‌شوند که با جلبک و خزه پوشیده شده‌اند. روی برخی از سنگ قبرها چگونگی کشته شدن صاحب قبر برای اطلاع نسل بعدی شرح داده شده است. این خانه‌ها هیچ شباهتی به سرداب کلیسا (Crypts) یا مقبره (Mausoleum) ندارند، بلکه مطابق سنت موجود در ایالت‌های تنسی (Tennessee)، کارولینای شمالی (North Carolina) واقع در جنوب شرقی آمریکا و کنتاکی (Kentucky) واقع در شرق آمریکا ساخته شده‌اند و به دست مهاجران در اُزارکس به وجود آمده‌اند ولی دلایل آن برای مردم شناسان معلوم نیست.

بعضی از خانه‌ها سازه ساده چوبی و سقف حلبی دارند ولی برخی دیگر با دقت و مهارت رنگ آمیزی شده و کاملاً شبیه ساختمانهای عصر ویکتوریا هستند. یکی از خانه‌ها شبیه یک باغ پر از دار و درخت است.

مجسمه‌های سنگی شبیه انسان به طرزی ابتدایی و مبهم ساخته شده‌اند و دارای سر و تنه و گاهی گردن و شانه هستند. قدمت این مجسمه به سالهای ۱۸۴۰ و ۱۸۵۰ می‌رسد. به نظر می‌رسد که این مجسمه‌ها برای یادآوری زندگی پس از مرگ روی قبرها گذاشته شده

باشند و وقتی به دقت آنها را نگاه کنیم، شبیه آدمهای کوچکی‌اند که در گور خود نشسته باشند.

یکی دیگر از نشانه‌های مخصوص این گورستان، علامتی است که از جنس فلز روی است و طوری ساخته شده که شبیه مواد دیگر و مثل سنگ حکاکی شده فرشته، کاکتوس و سبد گل به نظر بیاید. این علامتها در اواسط ۱۸۷۰ به وجود آمده‌اند و فقط تا جنگ جهانی اول مورد استفاده قرار می‌گرفت. روی این علامتها پلاکی وجود داشت که مشخصات و تاریخ تولد و وفات صاحب قبر روی آن حک می‌شد. به چند نمونه از شرح کشته شدن اشخاص توجه کنید:

- به طور اتفاقی آتش گرفت و مرد.

- مرگ بر اثر رعد و برق در حالی که مشغول شخم زدن کشتزار ذرت بود.

- در جریان کندن چاه کشته شد.

- در هنگام انجام وظیفه برق‌رسانی جان خود را از دست داد.

- به دست پسرعمویش «جان هاینز» از روی قصد به قتل رسید.

بعضی از خانواده‌ها اسم قاتل را روی سنگ قبر مقتول می‌نوشتند، مخصوصاً هنگامی که احساس می‌کردند عدالت اجرا نشده است.

مجموعه گورستان بعدی در ایالت پنسیلوانیا واقع در شرق آمریکا است. این گورستان مدفن آلمانی تبارهای این ناحیه است (Pennsylvanian Germans). در این گورستان نقش قبرهای فراوان و گوناگونی مشاهده می‌شود که در اینجا سعی می‌کنیم

فهرست‌وار به آنها و معنی و کاربردشان اشاره نماییم: **فرشتگان:** نماد تولد دوباره، رستاخیز (فرشتگان در حال پرواز)، سوگواری (فرشتگان گریان)، حفاظت و عروج است. فرشته رستاخیز (اسرافیل) که شیپورش نوید ظهور مجدد حضرت مسیح(ع) را می‌دهد.

- **قوس‌ها و ورودی‌های قوسی شکل:** نماد ورود به بهشت‌اند. ورود پیروزمندانه و نشان‌دهنده غلبه بر مرگ است. در قرن هجدهم میلادی سنگ قبرهای این گورستان به شکل گذر دارای تاق قوسی و ستونهای کناری بودند که سنگ تاج (تیزه تاق) در بالای آن قرار می‌گرفت. در قرن نوزدهم فقط نیمه بالای سنگ قبر قوسی شکل بود که شامل نماد دیگری از قبیل کتاب یا گلدان (بُستو، ظرف نگهداری

خاکستر مرده) بین دو ستون می‌شد، یا اینکه بدون ستون‌های کناری و شامل نمادهای دیگر بود.

- **کتاب:** نماد رستاخیز از طریق مکتوبات یا اعمال هر کس بود که در دفتر حیات (روزگار) ثبت شده است.

- **سبدگل:** نماد تسلیت، اندوه، و کوتاهی عمر است.

- **غنچه گل:** نماد تجدید حیات یا شخصی که در نوجوانی درگذشته است. از غنچه شکسته یا بریده شده اغلب بر روی سنگ قبر بچه‌ها استفاده می‌شد.

- **کروبیان:** که نمادهای دیگری از قبیل خوشه انگور در دست دارند. این فرشتگان بالدار کوچک، با سر و صورت انسانی و یک جفت بال به صورت انفرادی و گاهی دو فرشته که زیر روپوش تابوت به دلداری و تسلی دادن یکدیگر مشغولند روی سنگ قبر حک می‌شد.

- **دایره:** نماد جاودانگی یا حیات تمام نشدنی است.

- **ابرها:** نماد عرش الهی یا آسمان و نیز طبق متون انجیل مرکوب عیسی مسیح (ع) است.

- **خروس:** نماد بیدار شدن در روز رستاخیز و نیز در انتظار فرا رسیدن آن روز است.

- **ستون:** نماد اخلاق است. ستون شکسته یا با پرده پوشانده شده، معمولاً نشان‌دهنده قطع شدن حیات و سوگواری به مناسبت درگذشت است. دو ستون و یک در به مثابه نماد درگاه بهشت مورد استفاده قرار می‌گرفت.

- **تاج:** مجسمه تاج بر سر نشان‌دهنده پیروزی بر مرگ است که قبل از دهه ۱۷۵۰ به این صورت مورد استفاده قرار می‌گرفت. پس از این تاریخ، تاج به تنهایی روی سنگ قبرها دیده می‌شود که به معنی پیروزی بر مرگ یا حیات دنیوی است.

- **درخت سرو:** نماد عزاداری، مرگ و حیات ابدی است. این درخت وقتی بریده شود دیگر رشد نمی‌کند. ولی برگهایش همیشه سبز هستند. گفته می‌شود که صلیبی که با آن حضرت مسیح (ع) را مصلوب کرده‌اند از چوب درخت سرو بوده است. این درخت در فرهنگ رُم باستان نماد سوگواری بوده است. استفاده از نماد از دهه ۱۸۵۰ رایج شده بود.

- **کبوتر:** نماد روح القدس، امید و نیز سوگواری است. کبوتر در حال فرود آمدن نماد روح القدس است و در حال اوج گرفتن نماد پرواز روح به آسمان. گاهی نیز شاخه زیتونی در نوکش دیده می شود که نماد امید و رستگاری و اشاره به قصه حضرت نوح(ع) در عهد عتیق است. وقتی کبوتر در حال سکون باشد نشاندهنده سوگواری که مرتبط با متون عزاداری و ماتم در انجیل های چهارگانه است.

- **روپوش پارچه ای تابوت:** نشان دهنده سوگواری است و اغلب گوشه آن با منگوله تزئینی دیده می شود.

- **انگشت سبابه:** نقش دستی که انگشت سبابه آن رو به بالا باشد، بیننده را متوجه آخر و عاقبت خوش شخصی می کند که جسدش زیر این سنگ مدفون شده است و نماد پرواز روح به جایگاه آسمانی اش است. اگر انگشت سبابه رو به پایین باشد به بیننده هشدار می دهد که تو هم پس از مرگ در زیر این سنگها و خاکها جای خواهی داشت. این نشانه ها قبل از دهه ۱۸۵۰ در این گورستان مورد استفاده قرار نگرفته اند.

- **گل زنبق:** این گل با سه برگ نماد تثلیث است.

- **تاج گل:** کوتاهی عمر (گلها) و گاهی غلبه بر مرگ را نشان می دهند.

- **خوشه های انگور:** نماد حضرت مسیح(ع) و کلیساست. شرابی که از انگور به دست می آید، نمادی از خون مسیح(ع) است که در جریان آئین تعمید، گناهان را شسته و زندگی جاوید را ممکن ساخته است.

- **دست دادن:** نماد خداحافظی کردن یا دلبستگی شدید داشتن با شخص فوت شده است. اغلب اشخاص برای سنگ قبر همسر فوت شده خود سفارش می داده اند. نشان دادن النگو یا دستبند در یکی از دستها برای تمایز زن و شوهر به کار می رفت.

- **قلب:** نماد اشخاص و روح شان بود. وسیله ای که فرد در زندگی با آن محتوای انجیل را دریافت می کرد و نیز جایگاه و منبع ایمان به زندگی جاوید از طریق باور داشتن به این کتاب بود.

قلب که امروزه یک نماد رمانتیک است در قرن هجدهم میلادی معنا و مفهوم دینی بیشتری داشت.

در میان هنرمندان جامعه آلمانی تبارهای پنسلوانیا، قرار دادن اطلاعات شخصی، شعر، نقل قول، گواهی تولد و ازدواج و متون مذهبی از قبیل تعالیم و ادعیه درون کلیشه‌هایی به شکل قلب بسیار رایج و پرطرفدار بود. در سنگ قبرهای این گورستان، علامت قلب اکثراً همراه با علائم دیگر به نوعی سرگذشت تصویری صاحب قبر را شرح می‌دهند.

قلب را اغلب در کنار ستاره، گل سوسن یا رُز به کار می‌بردند که همگی نمادی از حضرت مسیح(ع) هستند. استفاده از این نماد بعد از دهه ۱۸۵۰ تقریباً منسوخ شده است.

– **ساعت شنی:** نماد گذر زمان یا زمان در حال سپری شدن یا زمان از دست رفته است. گاهی به همراه استخوان جمجمه و غیره برای یادآوری مرگ نشان داده شده است.

– **پیچک:** گیاهی همیشه سبز که ضمن رشد به اجسام می‌چسبد و به آسانی از آنها جدا نمی‌شود. این نقش نماد وابستگی، عاطفه و دوستی ابدی است و گاهی نیز حیات جاودان را تداعی می‌کند.

– **بُره:** نماد مسیح منجی است که در سراسر عهد جدید اشاره به حضرت عیسی(ع) دارد. این نماد در دهه ۱۸۰۰ در اغلب مناطق آمریکا، رایج‌ترین نماد به کار رفته در سنگ قبر کودکان بود. در این گورستان از این نماد در روی سنگ قبر بزرگسالان استفاده شده است.

– **تاجی از برگ بو:** تاج برگ‌بو یا حلقه گل و تاج گل، همان معنای تاج را دارد. در رُم باستان داشتن تاجی از برگ‌بو نشانه افتخار، عظمت و پیروزی بوده است. پس از دوره فدرالیست (۱۸۳۰-۱۷۸۹) که استفاده از نشانه‌های تمدن رُم باستان در آمریکا مُد شده بود، نقش تاج گل برگ‌بو جایگزین تاج فلزی پادشاهی اروپایی شد که قبلاً از آن روی سنگ قبرها نقش می‌بست. گل رز اغلب همراه این تاج مشاهده می‌شود.

– **سوسن:** گل سوسن از دهه ۱۷۰۰ تا اوایل ۱۸۰۰ یکی از پرکاربردترین نمادهای سنگ قبر بود. این گل که نماد رستاخیز است یکی دیگر از نقوش مهم و پرطرفدار ترکیبی از سوسن و لاله و رز است که در کتابها و ادبیات این قوم برای اشاره به حضرت مسیح به کار می‌رفته است. در سنگ قبرهای این گورستان این نقش به صورت

گیاه کاملی است که برگها و شکل اصلی آن لاله و سایر قسمتهای آن سوسن است.

- **گل سوسن:** معمولاً به صورت دو بعدی با سه گلبرگ (نماد تثلیث) حکاکی شده است. حتی اگر این نقش را سه بعدی کار کرده باشند، قسمت جلویی گل باز هم سه گلبرگ دارد. نماد تثلیث برای اشاره به رستگاری و اطمینان یافتن از حیات ابدی است.

در انجیلهای انگلیسی کاتولیکها هر جا که به گل رز اشاره شده، در انجیل لوتری (پروتستان) به سوسن تغییر داده شده است. بنابراین دلیل ترکیب این دو گل روشن می شود.

- **ماه:** نماد مرگ و تولد دوباره است.

- **میل مصری (Obelisk) یا ستون هرمی بلند یاد بود:**

استفاده از این نماد در دوران قیام مردم مصر (۱۸۴۰-۱۸۲۰)

مُد شده بود. در گورستانهای قدیمی مربوط به سالهای ۱۸۴۰ و ۱۸۵۰ انواع و اقسام نمادهای تمدن مصر همه جا به چشم می خورد که نمونه هایی از نقش آثار کشف شده در مقبره های فراعنه است. این نماد را می شد در فضاهای نسبتاً کوچک استفاده کرد و احتمالاً کنده کاری آن نیز هزینه ای به مراتب کمتر از سایر نمادهای تزئینی پر شاخ و برگ داشت.

استفاده از نماد ستون هرمی را نشانه خوش سلیقگی می دانستند زیرا خطوط عمودی صاف آن نشان دهنده عظمت باستانی و وطن پرستی بود.

- **گل رز:** این گل مانند گل سوسن قبل و بعد از دهه ۱۸۰۰ به دو صورت متفاوت روی سنگ قبرها نقش بسته است. در دهه ۱۷۰۰ نقش آن به شکل غیر واقعی یعنی مسطح و تا حدی با اضلاع هندسی و تزئینی استفاده می شد.

پس از دهه ۱۸۰۰ گل رز و شاخ و برگهای آن به صورت واقعی آن حک می شد که حاوی مفاهیم دوران ویکتوریایی است. پس از دهه ۱۸۵۰ استفاده از این نماد به صورت غنچه در روی سنگ قبر کودکان و به صورت شکوفه در روی سنگ قبر نوجوانان و بزرگسالان رایج شده بود. در روی سنگ قبر بزرگسالان، شاخه های گل رز را درون گلدان یا به صورت حلقه گل نشان می دادند، ولی برای نوجوانان

و کودکان فقط از یک شاخه گل استفاده می‌کردند که ساقه آن قطع شده است و نشان‌دهنده مرگ بود. همه گلها از جمله رز نشان‌دهنده کوتاهی عمر هستند.

– **داس:** در انجیل درو کردن و مرگ بارها مترادف هم آمده‌اند و گرفتن جان با داس صورت گرفته است. فرشته مرگ همیشه داسی در دست دارد. این نماد یکی از نشانه‌های یادآوری مرگ است.

– **ستاره:** یکی دیگر از پرکاربردترین نمادهای سنگ قبراست و به شکل مختلف مشاهده می‌شود، از جمله: ستاره پنج پر مانند ستاره روی پرچم‌ها، ستاره شش پر که به ستاره داوود معروف است و حتی گاهی به صورت ستاره چهار پر روی سنگ قبر نقش آن دیده می‌شود و بالاخره ستاره‌ای که درون دایره‌ای قرار گرفته است و به طور همزمان شبیه گل به نظر می‌آید و از سایر اشکال ستاره‌ای، بیشتر مورد استفاده قرار می‌گرفت.

ستاره نماد عمر جاودانی، تولد مسیح(ع) و کلام مسیح(ع) بود که موجب رستگاری می‌شد و نماد خود آن حضرت نیز بود.

– **خورشید:** این نماد از سالهای ۱۸۴۰ تا ۱۷۶۰ فراوان به کار برده شده

است و به صورتهای مختلف مشاهده می‌شود:

الف) در حال طلوع از پشت ابرها که در موارد نادری به صورت بالدار است.

ب) خورشید کامل که معمولاً در قسمت بالای سنگ قبر دیده می‌شود.

ج) به شکل نقطه‌ای که درون دایره قرار دارد.

د) گاهی نیز همراه ماه و ستاره‌ها نشان داده شده است.

خورشید نماد روح در آسمان، مسیح(ع) پسر خدا، مرگ و رستاخیز مسیح(ع) و طلوع و غروب آن استعاره‌ای از رستاخیز و مرگ

بوده است.

– **گل آفتابگردان:** این گل و خاصیت به دنبال آفتاب چرخیدن آن، نمایش ستایش مسیح(ع) است که خورشید هم نماد اوست.

– **عدد ۳:** در اشکال و صورتهای مختلف نماد تثلیث بودند.

- زیرزمین کلیسا: به همراه درخت بید، نماد مرگ و عزاداری بودند، زیرا خاکستر و استخوانهای مردگان را در این مکانها نگهداری می کردند.

- آدمهای بالدار و پرندگان: بال مترادف پرواز بود. پرواز روح از بدن به هنگام مرگ و پرواز روح به آسمان، پس آن را با تصاویر کامل آدمهای بالدار سرهای بالدار و پرندگانی که سر آدمی داشتند نشان می دادند. البته در موارد نادر فقط دو بال در نقش سنگ قبر دیده می شود.

- حلقه گل: به صورت باز نماد پیروزی و یک زندگی خوب بود. ایده ای که از دوران نئوکلاسیک نشئت گرفته است. در آن دوران به هنگام پیروزی، حلقه گل هدیه می دادند. حلقه گل به صورت بسته که اغلب از چند نوع گل درست می شد، هم نماد خاطرات روزگار سپری شده و هم عمر کوتاه و هم دایره جاودانگی بود.

منابع:

1. [Http://www.pagestones.com/stonesoffaith](http://www.pagestones.com/stonesoffaith), Pennsylvania German & Their Grave stones
2. [Http://www.angelfire.com](http://www.angelfire.com)
3. [Http://www.bchrs.org/gravemarkes](http://www.bchrs.org/gravemarkes)